

5. Матюшкин А.М. Актуальные проблемы психологии в высшей школе. М.: Знание, 1997. - С.91.

Т.Й.Рейзенкінд, Д.А.Девякович

ЕЛЕКТРОННІ ПРИСТРОЇ ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРОВАДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ СИТУАЦІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

В статье рассматриваются пути стимулирования педагогических ситуаций на основе стратегии личностно-развивающего обучения с применением компьютерных технологий. Авторами описываются варианты организации задачного подхода в профессиональной подготовке учителя музыки. Выявляется эффективность использования электронных устройств как инструментария организации личностно-ориентированной ситуации в формировании таких показателей личности учителя, как способность к самоактуализации, самооценки, проектировать новые творческие задания.

In article ways of stimulation of pedagogical situations are considered on the basis of strategy of individuality-developing training with application of computer technologies. Authors describe variants of the organization tasked the approach in vocational training the teacher of music. Efficiency of use of electronic devices as toolkit of the organization of a individuality-guided situation in formation of such parameters of the person of the teacher as ability to self-actualization, a self-estimation, to project new creative tasks comes to light.

Однією з головних сучасних педагогічних проблем є особистісна орієнтація процесу навчання й виховання, що передбачає доцільність розвитку самобутності суб'єкта. Це складає зміст надпредметного результату розкриття внутрішнього світу особистості, й розглядається як формування концепції власного "Я".

Ми у своєму дослідженні наголошуємо на інформативності оволодіння знаннями, що повинно

взаємодіяти з творенням власних суджень та смислів, у нашому випадку, у ході самостійного пізнання художнього твору.

Але й досі виникають протиріччя між потребою у формуванні творчої особистості, здатної до самоактуалізації власних дій, відпрацьованими теоретичними концепціями щодо взаємодії діяльнійшої та особистісно-зорієнтованої стратегії, і методологічними засадами впровадження технологій навчання та й виховання безпосередньо в художньо-творчій діяльності.

Викладене вище дозволило нам визначитися із проблемою дослідження щодо інструментальної основи як фактору формування сучасної особистості.

Обрана нами проблема знаходиться в руслі досліджень Л.Кондрашової, В.Орлова, О.Пехоти, О.Рудницької. Вона започаткована в працях В.Виготського, А.Петровського, С.Рубінштейна, М.Ярошевського, О.Леонтьєва.

Аналіз праць вказаних вище авторів з проблеми забезпечення творчої діяльності дозволив визначитися, що процес реалізації діяльності передбачає використання певних засобів, серед яких ми надаємо перевагу комп'ютеру. Можна встановити паралель між певними діями людини та електронних пристроїв, що можуть виконувати інструментальну функцію, тому пошук умов організації впровадження інструментарію як особистісно-орієнтованої ситуації у професійній підготовці вчителя музики ми вважаємо предметом дослідження.

Розвиток інструментальної основи діяльності пов'язаний із функціональним аспектом. Ці знання передбачають формування таких психічних новоутворень, що дозволяють вирішувати особистості не лише творчі завдання, а й реалізовувати дії за принципом зв'язку із життям.

Тому метою нашого дослідження є пошук динамічних прийомів забезпечення особистісно-орієнтованих технологій, розбудові яких сприяє комп'ютер.

Завданням дослідження є розробка спеціальних задач із урахуванням специфіки електронного пристрою “Ямаха”, як інструментарію створення особистісно-орієнтованих ситуацій на уроках музики.

Ми вважаємо, що останнє може виконувати інструментарну функцію в процесі навчання, якщо забезпечує задачний підхід до стимулювання творчої діяльності майбутнього вчителя музики.

У даному випадку ми знаходимося у парадигмі досліджень Л.Кондрашової, яка наголошує на доцільності оволодіння вміннями самостійної праці з інформацією, прийомами та засобами розумової діяльності, формуванні культури мислення, що потребує спеціальних педагогічних умов на основі вмінь рефлексії, усвідомленого варіювання прийомів та операціями мислення.

Для нашого дослідження важливим є те, що задачний підхід забезпечує формування вмінь комбінувати та оперувати інформативними одиницями, що сприяє створенню нового інформативного поля.

Зазначимо, що мислення як процес переробки інформації та одночасно творчий процес розглядається в контексті моделювання за допомогою електронної техніки у працях таких вчених: Ньюелл Аллен, Дж.С.Шоу, Г.А.Саймон [3, 305-313].

Вказані вище автори наголошують на важливості вивчення процесів, засобів та способів вирішення задач, розробці методів формального моделювання мислення, починаючи від рішення елементарних задач до створення програм, що моделюють процеси рішення складних завдань.

У зв'язку з викладеним констатуємо фактор можливості імітувати процес оперування символами, тобто образами за законами мислення, які різними способами кодуються, фіксуються, наслідуються та перетворюються.

Останнє дозволяє програмувати зразки поведінки та дій в ході вирішення задачі за допомогою моделі “лабіринт”, що передбачає групу шляхів, які іноді перехрещуються, та чітку сформованість мети. Пошук правильного шляху

дозволяє вирішити задачу проходження лабіринту. При цьому доцільно враховувати такі вимоги до упровадження моделі лабіринту:

- реалізація вирішення задач передбачає накопичення в умовах децентралізації зв'язків реального часу з просторовими співвідношеннями художніх творів, що вивчаються. Вони належать до різноманітних стилів та епох; йдеться про апаратні засоби забезпечення новітніх інформативних технологій (ІТ), які передбачають використання персональних, локальних і глобальних мереж з метою введення та виведення необхідної інформації;
- забезпечення програмних вимог, що пов'язані з визначенням інтегративних зв'язків між інформаційними системами “стиль”, “музичний редактор”, системами штучного інтелекту (електронна музика), програмними засобами міжкомп'ютерного зв'язку;
- забезпечення методів функціонального аналізу в ході самостійного моделювання нових образів на основі художнього прийому монтажу та за законами режисури;
- метод альтернативних співвідношень за допомогою впровадження прийомів колективної творчості в умовах поширення різноманітних інформаційних ресурсів.

При цьому ми знаходимося в руслі парадигми Т.Тихонової, яка зумовлена доцільністю зміни предметного змісту всіх навчальних дисциплін на основі розбудови національного інформаційного суспільства [2]. Це впливає на розвиток таких динамічних показників майбутнього вчителя, як здатність акумулювати досвід різноманітних комунікацій, цілісне оволодіння різноманітними науковими образами картин світу, мобільність поліхудожніх функцій у праці, розвивати планетарну свідомість.

Зазначимо, що програмний матеріал синтезатора базується на моделі лабіринту. Вирішення завдань лабіринту залежить від знань щодо характеристик та функцій синтезатора.

Технічні показники та характеристики синтезатора, що виступають у якості особистісно-орієнтованої ситуації в

процесі навчання в професійній підготовці вчителя музики, забезпечують ефективний процес формування синтетичних знань студентів; стійкий інтерес до вирішення задачі, формування нового художнього образу на основі новизни та несподіваності у виборі стимулів, чому сприяє включення механізмів інтуїції, формування рефлексії.

Упровадження в професійну підготовку вчителя музики електронного пристрою “Ямаха” дозволило нам зробити висновки про те, що складаються умови для розбудови таких завдань за законами художнього мислення: – інтегрувати і синтезувати художню інформацію на основі розбудови її потоків за законами взаємодії образів в реальному просторі і в реальному часі, уявному просторі та часі, реальному просторі та уявному часі, уявному просторі та реальному часі (йдеться про інформативний простір на основі інтеграції кіно, образотворчого мистецтва, музики); – включати у взаємодію різноманітні музичні фрагменти, що за своїм емоційно-образним змістом віддалені одне від одного (завдання розраховано на пошук студентами нових взаємозв’язків, що впливає на розвиток кругозору студентів, становлення їх компетенції, оволодіння необхідним інструментарієм, це дозволяє поглибити сприйняття образів художньої реальності).

Зазначимо, що виконання творчих завдань як вирішення розбудованої особистісно-орієнтованої ситуації потребує розробки від студента такого інструктажу.

Синтезатор – може виконувати функцію оркестру, який складається з акустичних та електронних музичних інструментів, а також з різноманітних звукових ефектів, які можуть програватися в діапазоні всіх нот звукоряду. Ці можливості дозволяють винаходити безліч варіантів музичного виконання та забезпечують комбінування творчих завдань. Тобто кожний учень, користуючись функціональними можливостями звуку та синтезатором, знаходить той стиль роботи при складанні музики, який притаманний його індивідуальності.

Вирішення завдань лабіринту “Ямаха” можливо за допомогою знайомства із такими термінами:

MIDI (musical instrument digital interface – інтерфейс мереж музичних систем) – цифровий (комп’ютерний) канал зв’язку між електронно-музичними синтезаторами, через який передається не аналогова інформація (звук), а цифрова (номер кожної клавіші, номер тембру, номер банку, номер сонгу, номер команд, що керують: гучність педалі, ефекти та ін.).

АРАНЖУВАННЯ (від фр. arranger – впорядковувати...) – переклад музичного твору для іншого в порівнянні з оригіналом складу виконавців або складу партій (приспособлення музичних тем до технічних можливостей запропонованої синтезатором програми).

БІТОВА ЗАКРУГЛЕНІСТЬ ЗВУКУ – виражає в собі красу, глибину, різноманітність звучання, його тембр, ритмічний малюнок, наближеність до реального звучання акустичних інструментів.

Для порівняння можна розглянути деякі формати, запропоновані фірмою “Yamaha”, що розбудовані на основі штучного інтелекту.

1. PSS – цей формат найбільш підходить для початківців. Це зумовлено тим, що в певних нормах формат є найбільш спрощеним за функціональними можливостями звуку та керування, а також якість бітової закругленості звуку виражене не дуже яскраво. Ці характеристики дозволяють максимально полегшити задачу, мета яких, на перших етапах, пізнати специфіку синтезаторів.

2. RSR – цей формат також може використовуватись для початківців, але в ньому передбачена більш складна система функціональних можливостей звуку та керування у порівнянні з форматом PSS. У зв’язку з цим на початковому етапі вивчення можуть виникати певні складнощі, які можна вирішити при роботі з форматом PSS.

3. GMX, DX та ін. – найбільш складні формати, які широко використовуються в роботі професіоналів та не рекомендуються до використання на початку вивчення

специфіки синтезаторів. Часто в синтезаторах зустрічаються три основні інформаційні блоки: SONG, STYLE, VOICE. Ці блоки мають велике значення на початковому етапі вивчення функціональних можливостей звуку та керування.

1) SONG – виконує дві функції:

а) демонстраційну;

б) композиційну (редакційну).

Демонстраційна функція посилює принцип наочності навчання. Тут є ряд епізодів або творів, мета яких, за звучанням і складом аранжувань, що використовуються, дати можливість учням оцінити на слух якість бітової закругленості та зміст звукових ефектів у даному синтезаторі. У якості ряду окремих музичних тем використовуються відомі твори, а також твори, які складають під замовлення фірми-виробника та заносяться в частину програмного середовища, інформація якого не передається по MIDI.

Композиційна (редакційна) функція дозволяє створювати варіативні ситуації в процесі навчання: користувач самостійно створює музичні уривки, в яких використовуються програмні одиниці з інформаційних блоків STYLE і VOICE з наступним звуковим записом та внесенням в блок пам'яті синтезатора, що зумовлене можливістю передачі інформації по каналу MIDI.

2) STYLE – його функції мають в собі декілька десятків аранжувань, які, виходячи з характеру замисленого автором твору, дозволяють підібрати необхідне аранжування.

3) VOICE – цей блок має в собі велику кількість різноманітних звуків: акустичні інструменти, звукові ефекти, частина яких є авторською знахідкою фірми-виробника. Їх функції дозволяють при композиційній роботі доповнити звуковими ефектами та мелодичними фрагментами аранжування, наявними у стилях, завдяки чому сам вчитель музики оволодіває необхідними вміннями здійснювати режисуру уроку.

Викладене вище дозволяє зробити такі висновки: використання електронних пристроїв як інструментарію

створення особистісно-зорієнтованої ситуації впливає на підвищення ефективності формування здатності вчителя до співпраці з викладачем та учнями: а саме, відкритість, альтернативність, заохочення, рефлексивність, критичність мислення, формування потреби до самоактуалізації, самооцінки на основі інтеграції чуттєвої та понятійної сфери, формування вмінь проектувати нові творчі завдання, зумовлені специфікою самопізнання та особливостями пізнання учнів.

Подальша перспектива упровадження інструментарію за допомогою новітніх технологій полягає у використанні таких електронних пристроїв, що забезпечують введення та виведення сигналів, в зміст яких покладений принцип варіювання різноманітними образними моделями, принцип встановлення взаємозв'язків між цими моделями, які динамічно змінюються завдяки комбінуванню вхідними параметрами.

Таким чином, студент відмовляється від традиційної методики при засвоєнні готових знань щодо особливостей гармонії, аналізу форм, стилю художнього твору та включається в експериментальну дослідницьку діяльність, що забезпечує самостійне відкриття окремих композиційних прийомів та формування образного мислення.

Такий підхід доцільний у процесі вивчення інтегративних курсів щодо світової художньої культури, музики, етики та естетики.

Література

1. Кондрашова Л. В. Процесс обучения в высшей школе: учебное пособие. – Кривой Рог: КППУ, 2000. – 171 с.
2. Освітні технології: Навч.-метод. посібник / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; за заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
3. Хрестоматия по общей психологии. Психология мышления / Под ред. Ю.Б.Гиппенрейтер, В.В.Петухова. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 391с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРЕДМЕТІВ ХУДОЖНЬО- ЕСТЕТИЧНОГО ЦИКЛУ

В статтє рассматриваетсѧ состоянне профессиональной подготовки будущего учителя, а также пути эффективного совершенствования профессионализма студентов художественно-графических факультетов.

The article investigates the present today situation in terms of professional preparation of a future teacher as well as ways of effective enhancing student's professionalism at the art teachers department.

Підготовка вчителя у вищих навчальних закладах України традиційно спрямована на виконання передусім навчальної (дидактичної) функції. Ця традиція походить з тих часів, коли вважалось, що вчитель як носій знань передає їх учням, і чим більше володіє знаннями сам учитель, тим краще засвоять зміст навчальних дисциплін діти. Відповідно до цієї традиції професійна підготовка вчителів – це, перш за все, процес оволодіння знаннями, вміннями і навичками професійної діяльності.

Сьогодні у навчально-виховному процесі під час проведення лекцій, семінарів і навіть лабораторно-практичних занять перевага надається вербальним, ілюстративним, пояснювальним методам навчання. Форми навчання педагогічної професії переважно фронтальні й групові, які не обтяжують викладачів особистою відповідальністю за професійну підготовку конкретного студента. Це одна з причин того, що вони недостатньо опікуються проблемами особистісного спілкування із студентами, не намагаються виявити, підкреслити і розвивати їх творчу індивідуальність.

Сучасні дослідження стану професійної підготовки вчителя незаперечно доводять необхідність реформування української системи педагогічної освіти, в якій би зосереджувалася увага на максимальному розкритті

потенціалу кожної людини та підготовці майбутнього вчителя до саморозвитку, самовизначення та самореалізації.

Визначення особистісних якостей вчителя мистецьких дисциплін, особливостей його професійної діяльності, формування готовності до саморозвитку є провідними напрямками вдосконалення художньо-педагогічної освіти. Педагогічна майстерність, професійна компетентність, неповторність стилю художньо-естетичної діяльності, на нашу думку, можливі лише на індивідуально-творчому рівні професійного становлення особистості фахівця. Саме тому проблема професійного становлення, самопізнання, самовдосконалення майбутнього вчителя неодмінно виносяться на передній план як пріоритетна тенденція педагогічної освіти в цілому, так і художньо-педагогічній підготовки майбутніх учителів дисциплін естетичного циклу.

Таким чином, основним завданням викладача є показати студенту напрями професійного розвитку, засоби, якими можна досягнути високого рівня професійної культури. Мотивуючи і спрямовуючи майбутнього фахівця на самопізнання, самовдосконалення, реалізуючи принципи неперервної професійної освіти, допомогти у здійсненні процесу його професійного становлення.

За даними багатьох досліджень, на шляху до самопізнання проблематичним є усвідомлення студентами сильних і слабких сторін своєї професійної підготовки. Майбутні вчителі мають недостатнє уявлення про те, якими професійними якостями володіє кожен з них. Спроби самовдосконалення найчастіше спрямовані на накопичення знань, а не на розвиток особистісних якостей. Внаслідок чого за останні 30 років учительство у своїй масі не змінилося, не стало культурнішим, витонченішим.

Отже, ситуація, що склалася, об'єктивно вимагає від кожного замислитися над освоєнням способів професійного самовдосконалення, інтеграцією фахової психолого-педагогічної та спеціальної мистецької підготовки майбутніх учителів.

Суттєвим фактором самореалізації у професії вчителів предметів художньо-естетичного циклу визнається усвідомлення себе як творчої особистості. На думку дослідників, рефлексивні процеси в особистісно-професійному розвитку визначають його готовність до творчої самореалізації, до подальшого самовдосконалення (Ю.А.Кулюткін, С.О.Сисоєва, М.М.Солдатенко, Г.С.Сухобська, Е.К.Туркін).

Пошуки ефективних способів удосконалення професіоналізму вчителя приводить до розробки нових технологій, пов'язаних з орієнтацією на саморозвиток і самовдосконалення, на виявлення внутрішніх потреб і стимулів до навчання і розвитку свого творчого потенціалу (А.М.Алексюк, А.А.Аюрзанайн, Т.Г.Браже, І.А.Зязюн, Н.М.Лобанова, О.Е.Морон, В.В.Рибалка, Є.А.Соколовська та ін.).

Важливими чинниками досягнення вершин професіоналізму О.О.Бодальов і Н.В.Кузьміна вважають:

- задатки, здібності, обдарованість, талант;
- умови сімейного виховання і розвитку особистості;
- виховання і навчання в закладі професійної освіти;
- саморух до вершин професіоналізму в самостійній діяльності протягом професійного життя [2,181].

Цей перелік особистісних якостей підпорядкований певній періодизації професійного розвитку особистості. Професійні якості розглядаються як вияв психічних особливостей, що необхідні для засвоєння спеціальних знань, умінь і навичок, а також для досягнення ефективності в професійній діяльності. Вони включають інтелектуальні (мислення), моральні (поведінка), емоційні (почуття), вольові (здатність до самокерування), організаційні (механізм діяльності) властивості особистості.

Сукупність якостей особистості, внутрішніх умов, що виникли й стабілізувалися в процесі індивідуального розвитку, визначає успішність художньо-педагогічної діяльності. Професійне становлення особистості стає особливо ефективним, коли зусилля на досягнення власної

мети узгоджуються із системою цінностей, що склалася на етапах її професійного становлення.

Зовнішнім чинником професійного становлення є навчально-виховний процес, що не обмежується традиційним засвоєнням знань, умінь і навичок, синтезує у собі індивідуальні властивості та особистісні якості, можливість самостійно виконувати професійні обов'язки.

Внутрішніми факторами професійного становлення є: самопізнання і саморефлексія, самоідентифікація і самотворення, які мають свою структуру і зв'язки.

Ситуація з професійним становленням вчителів мистецьких дисциплін є наслідком того, що навчальними планами мистецьких факультетів вищих навчальних закладів не передбачається глибинне вивчення психолого-педагогічних дисциплін, які повинні засвоюватися студентами і впроваджуватися у педагогічну практику.

Дослідники критикують сучасні організаційні форми, методи, за якими здійснюється в наш час педагогічна практика. На нашу думку, педагогічна практика є найвідповідальнішим періодом професійного становлення майбутнього фахівця, але умови, за яких вона здійснюється з різних причин бувають далекі від оптимальних.

Типовою є недостатня сформованість у майбутніх учителів мистецьких дисциплін художньо-педагогічної спрямованості творчих інтенцій, невміння у повному обсязі використовувати набуті знання з педагогіки, психології та мистецтва у художньо-педагогічній діяльності. Для подолання існуючої проблеми повинні існувати механізми внутрішньої і зовнішньої мотивації, розвиток потреб у художньо-педагогічній діяльності, диференційований підхід до розвитку професійної свідомості у відповідності з типами особистості, активізації творчого художньо-педагогічного мислення на рівні психологічної, феноменологічної та методологічної рефлексії.

Невирішеність проблем інтеграції психолого-педагогічної та художньо-естетичної підготовки студентів гальмує розвиток їх професійної культури та сприяє

інфантильності, конформізму, пасивності. Причини ускладнень, які виникають у роботі, студенти-практиканти і вчителі-початківці шукають не в собі, а в умовах і обставинах. Це свідчить про існуючу відстань між теоретичною підготовкою і професійним становленням, недостатній рівень розвитку професійної свідомості, спрямованості на самопізнання і самовдосконалення.

Майбутній учитель повинен вміти аналізувати твори мистецтва і як мистецтвознавець, котрий оцінює художньо-естетичні якості твору, і як педагог, який включає художній твір у план-сценарій уроку мистецтва. Важливо допомогти майбутньому вчителю звільнитися від штампів і ярликів, які заважають йому самовиразитися, призвичаїти його до вільного висловлювання власних аргументованих оцінок творів мистецтва.

Професійне становлення – це чи не найскладніший період у житті студента мистецького факультету. Цей досить складний процес пов'язаний із змінами руху свідомості особистості, головна особливість якого полягає в переході майбутнього вчителя від соціального статусу студента до вчителя.

Література

1. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. – К.:Рад.шк.,1989. – 608с.
2. Кузьміна Н.В. Очерки психологии труда учителя // Психологическая структура деятельности учителя и формирование его личности. – Л.:ЛГУ,1967. – 181с.
3. Захарченко Е.Ю.Учитель глазами учащихся // Педагогіка. - 1999. - №1. – С.60-65.
4. Орлов А.А. Современный учитель: социальный престиж и профессиональный статус // Педагогіка. – 1999. - №7. – С.60-68.
5. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Наук.-метод.посібник. – К.: ІЗІМН,1998. – 204 с.

В.Ф.Кривозуб

МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

В статье рассматриваются пути методической подготовки студентов творческих факультетов. Автор подробно анализирует систему методической подготовки на музыкально-педагогическом.

The article investigates the ways of a methodic preparation of students at faculties teaching arts and Music. The author analyses the system of methodical preparation at the music teaching faculty.

На сучасному етапі перебудови вищої школи в Україні ставляться нові вимоги до професійно-педагогічної підготовки вчителів музики на музично-педагогічних та мистецьких факультетах педагогічних університетів. Сьогодні учитель музики – це не тільки всебічно розвинута особистість з широким світоглядом, високим рівнем музичної культури, знанням дитячої психології, педагогіки, фахової підготовки, але й перш за все це вчитель, який добре володіє методикою проведення уроків та позакласної роботи з музично-естетичного виховання школярів.

Курс методики музичного виховання розрахований на 270 годин розподіляється таким чином: лекційних – 80 годин; практичних та семінарських – 28 годин; лабораторних – 12 годин; самостійна робота – 150 годин.

Згідно з навчальним планом на III курсі студенти проходять навчально-педагогічну практику в загальноосвітніх школах. Майбутні вчителі вперше знайомляться з діяльністю учителя музики, календарними планами, планами роботи гуртків художньої самодіяльності. Аналізуючи календарні плани, програму з предмету “Музика”, спостерігаючи за роботою над шкільним пісенним репертуаром, студенти приходять до висновку, що рівень вокально-хорової підготовки кожного класу різний і

залежить від співвідношення дітей чисто інтонуючих та тих, які співають фальшиво.

Практика доводить, що вчителі, які творчо ставляться до своєї роботи, встигають за короткий час, відведений на уроці, не тільки засвоїти передбачений програмою репертуар, а також розібрати і вивчити улюблені дитячі пісні, з якими школярі знайомляться через засоби масової інформації. Завдяки радіо та телебаченню, авторським програмам, діти “відкривають” нові пісні, авторами яких є їх ровесники. Так, в місті Кіровограді поетом О. Поповим засновано радіопередачу “Пісенне перехрестя”, яка двічі на тиждень знайомить слухачів з кращими авторськими піснями, які були представлені та отримали нагороди на дитячих фестивалях і конкурсах.

У загальноосвітніх школах міста Кіровограда створені центри дитячої та юнацької творчості, в яких працюють педагогічні колективи, метою яких є – проведення позакласної роботи з музично-естетичного та художнього виховання школярів. Практика в центрах дитячої та юнацької творчості розширює уявлення студентів про майбутню професію, специфіку діяльності художніх колективів, організацію та проведення культурно-масових заходів.

Після проходження навчально-педагогічної практики, на III курсі студенти вивчають курс “Методика музичного виховання”, в якому знайомляться з становленням і розвитком теорії та практики масового музичного виховання другої половини XIX - початку XXI століть.

У другій половині XIX століття в Україні не існувало єдиної системи освіти. Навчальні заклади цього часу умовно поділялись на дві групи: до першої відносились – Морський, Пажеський та Кадетський корпуси, інститути та пансіони благородних дівчат; до другої – земські, фабрично-заводські та церковно-приходські школи. Студенти дізнаються, що в першій групі навчальних закладів навчались і отримували фахову підготовку діти з привілейованих верств населення, у другій – діти селян та робітників. Мета, завдання та зміст

освіти в цих навчальних закладах відрізнялися, певне місце в них відводилось музичному-естетичному вихованню. Вивчаючи теорію і практику музичного виховання другої половини XIX століття, студенти порівнюють досягнення в галузі музичної педагогіки з сучасністю, висвітлюють позитивні зміни, які сталися за цей час.

У другій половині XIX століття працювало багато вчителів-новаторів, які зосереджували увагу на різних проблемах удосконалення системи музичної освіти, розробляли новітні методики та узагальнювали досвід. Серед них: О.Карасьов, Г.Ломакін, С.Миропольський, П.Мироносицький, Д.Зарін, О.Маслов. На лекціях з методики музичного виховання студенти знайомляться зі змістом роботи курсів підвищення кваліфікації вчителів музики і співів масових шкіл, які діяли в Росії під керівництвом О.Городцова, а на Україні – О.Карасьова, з діяльністю Московської народної консерваторії, заснованої у 1906 році видатним російським композитором та громадським діячем С.Танєєвим. Вивчаючи навчальні плани та процес підготовки вчителів музики і співів у Московській народній консерваторії, студенти знайомляться з діяльністю Н.Брюсової та Б.Яворського, які очолювали лабораторію і досліджували проблеми розвитку творчих здібностей школярів шляхом сприйняття музики. Навчальні плани консерваторії були побудовані таким чином, що в основі навчання був хоровий клас. Через хоровий спів студенти засвоювали всі інші музичні дисципліни. Так, наприклад, коли хор співав “Попутну пісню” М.Глінки, студенти вивчали творчість великого російського композитора, сольфеджували партії, аналізували партитуру з точки зору теорії музики, гармонії та аналізу музичної форми, диригували цей твір. Таким чином, здійснювався комплексний підхід до підготовки фахівців, в основі якого був хоровий спів.

На лекціях з методики музичного виховання студенти вивчають діяльність видатних педагогів XX століття С.Т. і В.М.Шацьких та знайомляться з їх роботою в

дитячій колонії “Бодрая жизнь”. Заснована у 1911 році, колонія відіграла важливу роль в розвитку теорії і практики дитячого музичного виховання, вона стала своєрідною лабораторією перевірки принципів дитячого музичного виховання, які В.М.Шацька поклала в основу концепції музично-естетичного виховання дітей та молоді. На лекціях студенти знайомляться з діяльністю відомих педагогів у галузі музичного виховання М.О.Румер та Н.Л.Гродзенською, з роботою заснованого у 1947 році В.М.Шацькою науково-дослідного інституту художнього виховання АПН СРСР.

Стало традицією при вивченні теми “Науково-педагогічна діяльність В.М.Шацької” запрошувати на практичні заняття викладачів Кіровоградського педагогічного університету – доктора педагогічних наук, професора С.Г.Мельничука та кандидата педагогічних наук, доцента Б.В.Притулу, які під керівництвом В.М.Шацької підготували та захистили кандидатські дисертації. На цих зустрічах студенти знайомляться з діяльністю педагогічного колективу дитячої колонії, музично-просвітницькою роботою Валентини Миколаївни з колоністами та на курсах музичних керівників дошкільних закладів, курсах підвищення кваліфікації вчителів музики та співів, які працювали на базі Першої дослідної станції при Наркомпросі РРФСР. На цих курсах В.М.Шацька викладала методику музичного виховання, написала навчальні посібники “Музика в дитячому садку” та “Музика в школі”.

З курсу методики музичного виховання студенти дізнаються, яке місце займало музичне виховання в першій половині ХХ століття та в післявоєнні роки, як здійснювалась підготовка вчителів музики та співів, яку роль відіграють музично-педагогічні факультети, на базі яких з 1962 року розпочалась підготовка вчителів музики та співів для загальноосвітніх шкіл.

Вивчаючи історію розвитку та становлення музично-педагогічної освіти в Україні, певну увагу приділяємо питанням, пов’язаним з музично-просвітницькою діяльністю

М.Д.Леонтовича, М.В.Лисенка, Я.С.Степового, К.Г.Стеценка, які ввійшли в історію української музичної культури не тільки як відомі композитори, а і як методисти, автори дитячого пісенного репертуару та наукових досліджень у галузі музично-естетичного виховання дітей і учнівської молоді. Сучасні студенти добре обізнані з дитячими операми М.В.Лисенка “Зима і Весна”, “Пан Коцький”, “Коза-дереза”, окремі сцени з яких вони інсценували з учнями молодших класів під час проходження педагогічної практики. Обробки дитячих народних пісень, зроблені М.Д.Леонтовичем, вивчали на уроках музики та використовували в позакласних заходах з фаху.

Друга половина ХХ століття ввійшла в історію теорії і практики музичного виховання як період стрімкого піднесення рівня естетичного виховання взагалі та музично-естетичного виховання зокрема. У 60-тих роках почали відкриватися дитячі та вечірні музичні школи, де учні навчалися гри на музичних інструментах, розвивали творчі здібності. Все це певною мірою відбилося на рівні масового музичного виховання.

На лекційних, практичних та лабораторних заняттях студенти знайомляться з новою концепцією музично-естетичного виховання створеною в лабораторії музичного навчання НДІ шкіл АПН СРСР в 70-тих роках ХХ століття відомим радянським композитором, педагогом, диригентом та громадським діячем Д.Б.Кабалевським. Концепція була покладена в основу програми “Музика”, яка в кінці 70-років почала проходити експериментальну апробацію на Україні. Авторську групу по адаптації програми очолила кандидат педагогічних наук, завідувача лабораторією естетичного виховання НДІ педагогіки УРСР Л.О.Хлебнікова. Через деякий час до роботи приєдналися О.Я.Ростовський та З.Жофчак, які створили адаптований варіант програми, враховуючи національні особливості культури України. За новою програмою почали працювати вчителі музики загальноосвітніх шкіл. Зокрема, в місті Кіровограді вчитель музики ЗОШ №17 Т.О.Дубіна вперше започаткувала роботу

над цією програмою та неодноразово запрошувалась на практичні заняття студентів мистецького факультету педагогічного університету.

Завершується вивчення розділу “Становлення та розвиток теорії і практики масового музичного виховання в другій половині XIX – кінця XX століття” ознайомленням студентів з програмою “Музика”, яка була створена А.Т.Авдієвським та А.Г.Болгарським, оглядом авторських програм виданих на Україні.

А.П.Березовський, Н.Є.Сахно

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ
ТЕСТУ НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ
НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ З БІГУ НА 100 МЕТРІВ НА
ПОЧАТКУ І В КІНЦІ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ
СТУДЕНТІВ І КУРСУ КЕІ КНЕУ У 1999/2000 ТА
2002/2003 НАВЧАЛЬНИХ РОКАХ**

Внимательный взгляд на результаты сдачи государственного теста на скорость.

Attentive vision at the results of the state test on speed.

Кожного року у вересні й травні студенти-першокурсники здають державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України. Дуже низький рівень підготовленості студентів до задачі тесту на швидкість (біг 100 метрів) звертає на себе увагу. Вирішили детальніше розглянути отримані результати, зокрема за два навчальних роки: 1999/2000 та 2002/2003 (табл. 1).

Таблиця 1

	1999 – 2000 н. р.	2002 – 2003 н. р.
Кількість груп	27	24
Всього студентів	635	573
З них звільнені	191 - 30%	94 - 16,4%
Не здавали тести з н/п	126 - 19,8%	21 - 3,7%
Здали тести:	318 – 50%	458 – 79,9%
- дівчата	191 – 60%	312 – 68%